

Information om upplagda högar som Backsvalor kan kolonisera.

Bengt Legnell

1. Spillepeng, Malmö.

Högen är belägen på SYSAV's återvinnings-anläggning precis invid ett stort grönområde (vid Malmö hamn) som heter Spillepeng. Den administreras gemensamt med SkOF - Skånes Ornitologiska Förening.

Detta projekt har pågått sedan 1999 då SYSAV lade upp en hög bestående av restprodukter (sand och jord) från Sockerbetsodling. Högen blev liggande och en mindre grupp Backsvalor - ca. 10 par - började häcka i högen. Kenneth Bengtsson från SkOF kontaktade SYSAV och man kom överens om att starta en försöksverksamhet åt Backsvalorna i denna hög.

Efter några år kunde Kenneth räkna över 900 bohål - han uppskattade 2014 antalet häckande par till 6-700 par - en av Sveriges största kolonier.

Under de senaste åren verkar denna koloni även "knoppat av sig" och flera mindre kolonier har rapporterats inom en radie av ca. 5 kilometer, bl.a. i ett natur-reservat där man grävt till en brant för att få Backsvalorna att häcka.

Projektet har gett SYSAV en hel del positiv PR. Numer arrangerar företaget regelbundet sight-seeing i sin anläggning, bl.a. för Malmö's pensionärer och skol-klasser. En av huvudattraktionerna är då förstås kolonin med Backsvalor.

Högen är drygt 60 meter lång, 10 meter bred och 4½ meter hög. Varje år skrapar företaget till en ny brant -man skrapar bort föregående års häckbrant så svalorna har en ny, frisk, brant-kant att gräva i -. Detta görs med grävmaskin. Man försöker hålla en ca. 80 graders vinkel i brantens överkant, där svalorna gräver. Detta för att minimera ras-risk.

Efter ca. 5 år har man grävt igenom högen. Då vänder man på högen och startar på ny kula. En "evighets-hög" så länge man underhåller den.

Den anlagda högen vid Spillepeng. Vid besök maj 20, 2018, räknade vi 450 bohål - fler var på gång -

2. Ronneby, Blekinge.

Detta projekt startades av en lokal eld-själ, Sven Svensson, som på eget initiativ för 7 år sedan började försök att få Backsvalor att häcka i upplagda högar.

En hög med sand inköptes som han fått tillstånd att lägga upp på flygflotiljen F-17's mark 8km norr om Ronneby.

Sedan projektet startade har han flera gånger köpt in sand - 0.1 "putssand" - för att bygga ut högen. Planer finns att utvidga storleken på högen ytterligare 2019.

Vid mitt besök maj 21, 2018 mätte högen drygt 20 meter i nederkant och knappt 12 meter på toppen. Den var ca. 20 meter bred och 4½ meter hög.

Jag räknade drygt 90 bohål - fler på gång - i en mycket aktiv koloni.

Varje år brantar en hjul-lastare till högen genom att gräva i nederkant. Sedan gräver Sven med spade utmed överkanten där svalorna häckar för att få en optimal häck-kant.

Högen i Ronneby.

3. Getterön, Halland.

Detta projekt startades hösten 2017 av Mikael Nord. Länsstyrelsen finansierade inköp av en hög - 120 ton - med 0-1 stenmjöl och placerade denna ovanpå en före detta soptipp vid Natur-rum på Getterön. Högen är 15 meter lång och 2-3 meter hög.

När högen skrapades till i våras koloniserades den omgående av 10-15 par. Mikael planerar att utvidga högen, som ligger mycket besöksvänligt vid sidan av gång/cykelväg.

Målet är att få åtminstone 100 par att häcka vid Naturrum, Getterön.

En 120 tons hög placerades vid Natutum på Getterön. Det tog inte länge innan Backsvalorna hittade dit.

4. Hökälla, Hissingen

Detta projekt startades för 8 år sedan av John Thulin, som leder Svenska Kyrkans projekt med att hjälpa långtidsarbetslösa närmare arbetsmarknaden genom praktiskt arbete inom naturvård och trädgård. Projektet har säte i Hökällans Naturreservat på Hissingen utanför Göteborg.

Det framgångsrika Kvillebäcksprojektet lyckades att mellan 1998-2002 förvandla ett tämligen anonymt område till en fantastisk "grön lunga" mitt på Hisingen. Projektet skedde inom ramen för DELTA-samverkan som bl.a. engagerade Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Länsarbetsnämnden, Fastighetskontoret, Stadsbyggnadskontoret, Stadsdelsförvaltningarna Tuve-Säve, Backa och Lundby, Stadsmuseét och Miljöförvaltningen.

Med hjälp från bl.a. Rangsell's etablerade man här en 40 meter lång häckvägg åt Backsvalorna. Högen består av sandaska och finkornig stenmjöl och grävs årligen till för hand med spade.

Sedan starten för 8 år sedan har 20 - 60 par årligen häckat i högen.

Ungarna ringmärks årligen och flera intressanta återfynd har gjorts under åren, bl.a. från fåglar ringmärkta i Ungern och Tjeckien, även flera fynd från den stora Torslanda-kolonin. De flesta återfynden kommer dock från den egna kolonin.

Den upplagda sandhögen i Hökällan på Hissingen. Ursprungligen var högen 5 meter hög, men tyngden på högen gjorde att toppen rasade in och högen tog en hästsko-form. Troligen skulle högen behövas läggas om med en hjul-lastare el.dyl. efter att ha varit i bruk under 8 år.

Den som vill kan läsa mer om projektet på länken nedan.

<https://hokallarehab.se/>

Ja, Dom kan därmere i Skåne, Blekinge, Halland och Göteborg.

Undrar om det inte snart är dags för oss här i den kungliga huvudstaden (ja, hela mellersta Sverige) att slå ihop våra kloka skallar och fundera på om vi kan göra något även här för att långsiktigt behålla Backsvalan som häckfågel på våra breddgrader.

Kanske skulle ett möte för att bolla idéer vara på plats?

Jag är inte helt klar med årets karläggning, men vi kommer förmodligen att hamna på 10 täkter med kolonier i Stockholms län, 9 i Uppsala län och 7-8 i Södermanlands län.

Skulle man tala Berguv, Ortolansparv eller någon annan hotad art och nämnde 8-10 häckningar i ett län tror jag att man skulle börja dra åt sig öronen...med Backsvalan tror jag inte man kan stirra sig blind på populations-antal om man försöker få ett grepp om hur hotad arten är.

Man kan naturligtvis hänvisa till att antalet kolonier med Backsvalor är flertaligare i södra Sverige, men även där är minskningen påtaglig. SkOF's inventering sommaren 2017 indikerade en minskning med 50% sedan riksinventeringen 2003.

Hör av er till; Bengt Legnell, email: legnell@hotmail Tel: 070-7741777

